't GETROUWE MALDEGHEM TELT MEER DAN 30.000 LEZERS. HET WAS HET GROOTSTE ONILLUSTREERD WEEKBLAD IN VLAANDEREN.

MET DE POST 12 MAANDEN 5 FRANK.

32 Jaar — Nr 8 — ZONDAG 23 Februari 1919 — 10 centiemen per nummer 5 fr. Jaars — Buitenland 7,50 fr. Aankondigingen 50 cs den regel. Notarieele 25 cs

't Getrouwe Maldeghem

Vervangt tot aller tijd ook « Onze Kop » orgaan voor de Vlaamsche Hoogeschool te Gent, van vóór den oorlog.

Hoofdopsteller Victor De Lille, Maldeghem.

DEN MEESTEN BIJVAL IN HET VLAAMSCHE LAND, BRENGEN AANKONDIGINGEN IN 't GETROUWE TEGEN 50 CENTIMES DEN REGEL

AFSLAG BIJ HERHAALDE PLAATSING.

Het is niet eens meer noodig een briefkaart te schrijven om een abonnement op « 't Getrouwe Maldegem » te nemen ; dit geschrijf moet iedere postmeester voor U doen, door den nieuwen dienst van postabonnés welke 't Getrouwe heeft ingericht.

Betaal op het postkantoor eenvoudig :

4,20 Frs van 1 Maart tot 31 Dec..
2,95 Frs van 1 Maart tot 31 Sept.
1,70 Frs van 1 Maart tot 31 Juni.
0,45 Frs van 1 Maart tot 31 Maart.

en 't Getrouwe wordt U den Zaterdagmorgen met de eerste post thuisbezorgd.

KRONIJK.

DE VREDES SMISSE.

De derde verlenging van den Wapenstilstand, gelijk zij te Parijs was voorgelegd, is nu ondertekend door den voorzitter van de Duitsche Republiek, die Ebert is.

Bewijs dat die Republiek ook door de « Verbondenen » is erkend, en zij zal nog vergrooten door de acht millioen Duitschsprekenden van het voormalig Oostenrijksch Keizerrijk.

* * *

Tusschen Serviers, Kroaten en Slowenen van den eenen kant en Italie van den andere, zal Wilson de grenslijn trekken in der minne, maar tusschen Polen en Duitschers wordt er nog gevochten, ja der liepen deze week geruchten dat gansch de oorlog opnieuw ging uitbreken.

* * *

Ze moesten ze ophangen die daarmee nog zouden voor den dag komen.

Weet gij dat de wereldoorlog meer gekost heeft dan al de oorlogen samen van 't begin van de wereld ?

De Amerikaan Whitlesey rekent 406 milliard dollars, dat is 2030 milliards francs.

15 millioen ton is in de zee gezonken, dat is het derde van heel de wereld-tonnemaat en..

En 8 millioen 509 duizend menschen zijn gesneuveld, dus een millioen meer dan er in heel België leefden.

Daarbij komen 7 millioen 175 duizend vermisten...

* * *

En wat heeft de oorlog opgebracht ?

Hij werd gevoerd om het recht op de wereld te brengen.

Nooit hebben wij meer onrecht gezien, dan sedert de wapens zijn neergelegd.

Nooit legden de menschen zoo onbeschaamd aan op het goed en het leven van den evennaaste en de grooten geven hierin de les.

* * *

Omdat de menschen in Zeeuwsch-Vlaanderen en in Hollandsch Limburg zoo goed geweest zijn voor de gevluchte Belgen, hebben zij bewezen Belgisch gezind te zijn en dienen zij bij België ingelijfd te worden !

Dat gelijkt den ingekwartierden soldaat, die omdat gij hem zoo goed behandeld hebt, nog uwen huisraad medeneemt.

Volgens het dagblad Le Soir van Brussel van verleden Zondag was 't schande hoe de hollandsche soldaten te Maastricht oranjestrikjes droegen... in hun eigen land !..

* * *

Dat België zou verrijken met Zeeuwsch-Vlaanderen en een deel van Hollandsch-Limburg, dat gelooven wij ook.

Zoo verrijkt zich alle dief.

Maar gestolen goed gedijdt niet.

En toch heeft die grond wel voor Holland gedijd dat hem toch ook eens aan Vlaanderen ontstolen had ?...

Welnu, als hij alzoo gedijd heeft, 't is dat Holland hem niet gestolen heeft.

Die grond gelijk hij nu is, de vruchtbare poldergrond van Sluis tot Huist, is sedert drie honderd jaren alzoo gemaakt door de Zeeuwsche waterbouwkundigen.

In het nummer van 11 Oogst 1907 hebben wij in 't Getrouwe, ter gelegenheid van het bezoek van het Belgisch oudheidskundig congres, wanneer professor Pirenne sprak in Sint Baafskerk te Aardenburg, eene kaart gegeven, veel te groot om nu op ons klein papierije te herdrukken, die aantoonde hoe het verzwolgen land honderde jaren geleden eruit zag.

Ja dan waren wij één, onder den naam van Spaansche Nederlanden, maar toen Maurits van Nassauwen de Spanjaards eruit sloeg, was het land zoo ontvolkt dat de wolven alle nachten kwamen drinken uit een put bij de markt van Oostburg.

* * *

Ik heb ook nog aan annexionisme ofte inlijvingsplannen gedaan en wel vóór iemand nog er ernstig mee bezig was.

En zoo kwam ik in Oogstmaand van verleden jaar bij mijn besten vriend op zijn villa « La Colline » te Geneve, bij M. Boissevain, een man van mijn jaren, oud-consul van Canada en achter-kleinzoon van... Minister Van Maanen te Brussel uit de jaren dertig, met een kaartje van Grooter België en zei : « U zijt nu vandaag de minister van Nederlands Geldwezen en ik ben het voor België en ik kom een koopje doen, dat niet alledaagsch is, hoeveel vraagt u voor Zeeuwsch-Vlaanderen ?

— Eerst weten of wij het willen verkoopen. Men heeft ons reeds zooveel voor onze indische bezittingen geboden ; zij brengen ons niets op en toch wij verkoopen ze niet.

— Maar toch, zie, op mijn kaartje staat ook Fransch-Vlaanderen, ik denk dat dit aan Frankrijk niet zal moeten gevraagd worden, dat la noble nation hier een beau geste zal doen.. Voor mijn koopje nu bij u... Zeg eens hoeveel moet de droogmaking uwer Zuiderzee kosten ? Is 't een miljard pop ? Wij geven u gratis die nieuwe provincie, ze is meer waard dan dat Zeeuwsch overscholle. We hebben geld... zie je. De Duitsch zal alles betalen...

— Nouw, dat is nog al aardig gevonden, maar zullen de menschen van d'Ee en Terneuzen daarmee tevreden zijn ? Wij mogen toch het meisje tegen zijn goesting niet doen trouwen..

. . . . . .

Daar zit het hem. Ik sprak ten minste nog van kooper en betalen. Minister Hymans drukt enkel zijn heb zucht uit. Nu in de laatste blanden staat er toch dat in de onderhandelingen te Parijs ook Nederland erbij zal zijn.. Dus is het nog geen diefte in den nacht.

En het meisje !

Wij gaan duizend jaar achteruit. In het oude Germaansch Recht had het huwelijk plaats met toestemming van vader en grootvader, ja van heel de « Sippe », alleen het meisje, om wien het ging, was van geen tel.

Toch, nu zegt ook de Daily News dat de bevolking van Sluis tot Maastricht zal moeten geraadpleegd worden.

Zij is reeds geraadpleegd.

101 percent wil Nederlandsch blijven.

Dan mogen dominee en pastoor op hun beide ooren slapen, ten ware dat dit nu andersom uitgelegd werde sinds met den oorlog het recht op de wereld gekomen is.

* * *

Wij hebben daar het oude Vlaanderen geroemd.

Opmerkwaardig is het dat zij die gestadig Vlaanderen willen klein maken, en Vlaanderen is hier het Vlaamsche volk, nu ook dezelfden zijn die Vlaanderen willen grooter maken in oppervlakte.

Ot is het misschien om zooveel meer menschen te kunnen domineeren ?

Rechtmatig is de algeheele vrijmaking der Schelde, en daar is niemand tegen, ook niet de rechtgeaarde Nederlander.

* * *

De strijd om Vlaanderens volksbestaan was nooit zoo hevig als nu.

Toen vroeger de Vlamingen zoo dikwijls en zoo erg gefopt werden, gevoelden ze dat niet. Sedert eeuwen hadden ze alle stamfierheid verloren.

Maar, den avond vóór den oorlog, stond de poort van het Beloofde Land rekkewijd open.

Zonder den oorlog zou de Vlaamsche Hoogeschool nu reeds in haar eersten bloei geweest zijn tot eer en voordeel van het heele land.

Wat vóór den oorlog goed was, moet goed blijven, of is 't voor hun ongeluk dat al die moedige Vlaamsche jongens goed en bloed hebben geofferd ?...

« Van eenen anderen Jongeling »

Als er wat in 't Getrouwe goed gepakt heeft kunnen wij dat zien in de brieven die ons toekomen.

Een priester schrijft ons ; na « Van een anderen Jongeling » in ons laatste nummer gelezen te hebben :

« Dien jongen landschen ridder, dien koenen strijder voor ons goed. Vlaamsch recht mijn diepe huide !... Hij en stond noch staat niet alleen, Ik ken er zoo bij hoopen, ook bij de jonge pastors. Zij ook hebben geleden en lijden nog en... zijn er blij om. 't Is voor Moeder Vlaanderen, voor ons volk !.. 't Ging alzoo vóór den oorlog ook binst den oorlog, 't gaat nog zoo !... Gelijk nu, welk een naam het manneke draagt of droeg, immer heet het Vlaming en.. 't moet geslagen worden. 't Is onkruid ! Weg er mee !.. Gelukkig !.. onkruid vergaat niet !.. Wij kennen op ons duimken, 't lage volkaken dat het land wiedt... 't Heeft uitgedient zoo we als eenen man in de kiezing opkomen als... Vlaming.

Zoo en niet anders.

Uit een brief uit Eekloo :

« Rik Borginon is een Vl. advokaat, die 4 jaar voor ons aan den IJzer stond en die omdat hij in Vlaanderen Vlaamsch wilde, en schadevergoeding vroeg voor de op-geëischten « geboeid » werd.

Een uit Brussel : ....« Denkt gij niet dat Mijne Nachten en Dagen verbleeken bij het tafereel hierboven. (Van een anderen Jongeling).

Zij het doet mij toch een zeker genoegen dat er nog een greintje moed en eergevoel steekt in uw passieve schaduw.

Het zal de eeuwige schande van Vlaanderen zijn, dat het zijn beste en edelste bloed door de vuige franskillonsbende lafhartig liet bespuwen en onmenschelijk behandelen.

Gij moet niet meer werken, man, om Vlaanderen te redden. Het uur van Vlaanderen is voorbij. Vlaanderen kan en zal niet gered worden, want het wil niet.

Hadden verleden jaar in Antwerpen en Gent zoovele vlaggen uitgezeten om de zelfstandigheid van Vlaanderen te verkondigen als thans om de franskillonsche verdrukkers van achter den IJzer in te halen, dan was Vlaanderen gered voor eeuwen.

Mannen, die Vlaanderen wilden vrij en zelfstandig maken, worden uitgejouwd en gehangen. Een vorst die durft bekennen dat de meerderheid van zijn volk moedwillig verdrukt wordt en dan beloften doet die nu blijken parade te zijn, wordt bewierrookt...

Gij met uw « orgaan voor de Vl. Hoogeschool te Gent van vóór den oorlog » waartoe zijt gij gekomen ?

Zijt gij, machteloozе schaduw, niet beschaamd, dat ge de bestaande Vlaamsche Hoogeschool door het overmoedige Waalsch gebroed hebt laten afschaffen ?

Wij zullen eens zien, hoe en wanneer en waar uwe school er zal komen...

« Alleen dat woord aktivist is hier niet op zijne plaats ».

Jawel, mijnheer, maar dat woord beschaamt uwe lafheid en daarom verdraagt gij het niet.

« Er loopen in België geen aktivisten meer vrij over de straat en hadde onze verteller er een geweest, hij ware het mij ook niet komen vertellen... »

Men ziet wel dat gij lang ter schole geweest zijt bij de liegende roovers van het Verbond....

En zoovoorts.

Wij moesten dezen brief van kant gelegd hebben, want hij is niet geteekend, maar wat erin staat kan zijn nut hebben, voor heel 't gemeente.

En kort nu, wij hebben het trouwens al in ons eerste nummers uitgelegd :

Wij verwerpen het woord aktivist als een onelgen woord, zelden wij. Het is geloof ik van Zweedschen oorsprong, uit den strijd van het Duitsch tegen het Russisch. Dus is 't hier door de Duitschers ingevoerd en wij hebben meer schoons dan dat: denk bijvoorbeeld aan de Blauwvoeterie, wier vader is Rodenbach, gestandbeeld met hulpe van de Belgische Regeering.

Wat poësie zit er in dat woord ! En tot daar moeten wij terug.

Wij verwerpen ook de Aktwisten . In Geneve, — wij spreken daarvan omdat onze inzender zegt dat ik te lang het school gelegen bij de roovers — in Geneve hebben wij dat punt met de beste van de IJzerjongens, zoo dikwijls besproken : « Wat de aktivisten wilden was goed, maar ze mochten 't niet gedaan hebben met de hulpe van den vijand. »

't Is wel erg dat zij nu moeten gestraft worden om te doen wat goed was, maar 't is nu zoo, en ze moeten dat verdragen ; het lijden loutert, en de oprechten die voor hun ideaal geleden hebben, krijgen toch eens eere — en rechtsherstel. Dat zal de tijd leeren.

Zwitserland is vol van lessen voor ons.

« Die van Berne » hebben lang de Vaudois, van 't kanton Waad verdrukt. Frederik Cesar de la Harpe, spande met den vijand, die Napoleon was — te samen, en werd gebannen, onze professor sloot zijne les : hadden die van Berne gedaan wat zij moesten, de Cesar van de Alpen (zoo noemde men de la Harpe) had het van den vijand niet moeten vragen.

Wanneer men van Geneve naar Lausanne vaart, ziet men vóór het stadje Role, een eilandje en een stand beeld erop. Het eilandje heet « de la Harpe » en het beeld is dat van den banneling. Te Lausanne ziet men het standbeeld van majoor Davel, die dezelfde misdaad uit liefde voor zijn Vaderland had begaan en werd gefusilleerd..

Er zal hier in Vlaanderen niemand gefusilleerd worden. Die tijd is voorbij en allereerst voorbij voor politieke gevangenen. (Uit mijn leergang van strafrecht).

— Borms zal nooit een standbeeld krijgen, Dosfel ? Ja, een veel schooner dan zijn stadgenoot Prudens van Duysse, die in 't jaar dertig naar Holland gevlucht is.

In de « Rott » (Nieuwe Rotterdamsche Courant) die in de dagbladen zaal der Geneefsche Hoogeschool te lezen ligt, las ik dat de dichter-advokaat Dosfel schreef : Koning Aalbrecht zal wel blijde zijn als hij de Belgische Vlag op de Vl. Hoogeschool van Gent zal zien wapperen.

Ik hope die blijheid op 's konings edel aangezicht nog te zien en ook het wapperen van de vlaggen te Antwerpen en elders bij de uitroeping van Vlaanderens zelfstandigheid in Belgies Staatsverbond.

En nu tot slot een woord, niet aan onzen misnoegden en ontmoedigden Brusselaar, maar aan allen die bij 't lezen van dien anderen jongeling gehuiverd en gezwegen hebben.

Zij moeten niet meer huiveren en zwijgen. Er zullen geen binders meer komen. Gij hebt zooveel recht uw herte luchten te geven als een socialist het zijne, die zelf binst den oorlog niet gezwegen heeft.

Maar 'k moet eindigen, al te diep heb ik in 't leer van de gewone lezers gesneden, die meer plaatselijk nieuws willen. Er zijn er negentig honderd alzoo. Maar zonder hen zouden wij geen reden van bestaan hebben 't is om 't volk te doen : Een leer-en leesblad voor verstandige lieden, zei Guido Gezelle.

Dat we meer papier hadden, we zouden een grooter leerblad maken, gelijk vroeger. Het leesblad heeft nog te veel de bovenhand. Wilde ieder verstandige lezer ons één inschrijver zenden, we zouden de kosten eruit kunnen slaan om den grooten wensch naar meer papier te voldoen.

DE NIEUWE BINDERS.

Is 't Keizer Karel met zijn bend
Van stropendraaiers lijk te Gent ?
Zijn 't Spanjaards uit den Geuzentijd ?
Zijn 't Franschen uit den reuzenstrijd
Van Boerenkrijger of Brigand ?
o Neen o neen, o groote schand :
Het is ons eigen volk geweest
Dat 's morgends van het Vrijheidsfeest
Met stropen liep ten allen kant
Als Binders in Zoet Vlaandrenland.

En wie moest met dat strop getemd ?
Was 't voor wie schandlijk had geslempt
Met Duitschers of met duitsche sleep ?
O neen, die hadden gauw de kneep
Zich dubbel schandlijk voor te doen
Als vaderlander en... spioen,
Maar hij, de oprechte, werd gezocht,
Die aan zijn taal en volk verknocht,
Zich had als Flamingant getoond
Die moest aan 't strop, verfoeid, gehoond

Is dat in onzen tijd gebeurd ?
Zijn dat geen bladen, losgescheurd
Uit Vlaandrens ouden lijdensboek ?...
Och dat men toch niet daarin zoek
Dat treft me in geen historie aan,
Maar eens zal het er toch in staan,
En zal men vragen : is dat echt ?
Gebeurd ten tijde van Aalbrecht !
o, Lezer, werp, Hem niet de schand
Der binders van ons Vaderland....

Historicus.

Allerlei Nieuws.

UIT GENT. — De Bolsjewiken schijnen te Gent te zijn afgeslapt. Gebombardeerd zijn de ruiten van het Journal de Gand en nadien deze van den sigaren fabrikant Bells.

't Ware beter met appe... Oranje te werpen en vaat... uit Amerika.

Nota van 't Getrouwe : M... het op de Vlamingen, om... het venster van genoemd dag... portret van de aktivisten stond... teld « Les Traitres » de Verraders.

't En kunnen geen Vlamingen zijn geweest, want er is er maar één meer in Gent. Wij hebben immers gezien dat er maar één Vlaamsche welkoms-groet was vóór koning Aalbrecht.

Wij denken zelfs dat het de Franskillons geweest zijn om het te kunnen op de Vlamingen steken.

Gehoord op de Gentsche tram :

Iemand : Nu zal iedereen toch kontent zijn met de loons verhoogingen ; wij wachten nu slechts de vrede af en den terugkeer van onze soldaten.

Iemand : Er zijn er nog drie die niets kregen.

De handels-bedienden, zij zijn te fier om te schoolen.

De middenstanders : zij zijn te verdeeld.

De Vlamingen : zij zijn aan den IJzer gebleven.

Beste Gentsche medewerker. Is 't waar dat Rodenbachs beeld in den vuilhoek ligt der Hoogeschool ? Ge moest eens gaan zien.

UIT BRUSSEL. — Voor eene bevolking van veertig duizend Engelschen wordt eene Engelsche Hoogeschool geopend !

Toe dan, Franskillons, waarom de gelegenheid niet waar genomen om aan de Tommys de taal van chez nous te leeren, gelijk gij te wege zijt

---

(10)

Mijne Nachten en Dagen in Krijgsgevangenschap.

door VICTOR DE LILLE

Kandidaat in de Rechten der Hoogeschool van Geneve.

Ik zei reeds dat van de drie maanden te Oiessen ik er twee doorbracht in de ziekenzaal, zonder zelf ziek te zijn. Dokter Boheimer had me gevraagd zijn portret aldaar te maken, en dat geraakte maar niet af : hij had geen minuutje tijd om stil te zitten, en ik begreep maar op het einde dat hij dat zoo schikte, om mij daar te houden, omdat het daar beter was voor mij.

In de andere barakken was nu waarlijk geen mogelijkheid meer om nog aan schilderen of schrijven te doen.

Bij den mierennest der 200 waren nu nog in elke barak een dozijn Russen gekomen, men lag nog niet genoeg gespannen ; nu lag men er boven malkaar, en eens was de vloer ingevallen, overladen.

In de ziekenzaal waren er niet de helft zooveel. Men sliep er op krakketie beddekens, elk met een potjen eronder, zoodat er niet gestadig uit en in gedreveld werd en men riep en zong er niet zoo luid en vooral, er kwamen geen zware laarzen en scherpe bajonetten de ronde doen.

Dat was nu het wit leventje, waarnaar ik mijn leven lang had getracht, en wie had ooit kunnen denken dat ik dat zoude gevonden hebben in een midden anders zoo zwart, zoo intreurig, het middenpunt, waar al de oorlogsweeën samenstroomden, waar de honderd ongelukkigsten van duizenden ongelukkigen samen moesten zijn, soms voor een dag, maar, soms voor lange weken ; de dokter deed alle dagen met zijnen staf ziekenverplegers, de ronde langs de beddekens, deed hem de afgezette beenen zien, de doorschotene ribbekassen, de ledige oogholten, las de graden koorts op de zwarte plankskens, deelde aspyrine uit in doosjes, altijd aspyrine, of deed met een sponsje den naam uitvegen op het bordje van dezer, die genoegzaam genezen waren, om plaats te maken voor anderen, die alle middagen op het berd van eene tafel werden aangebracht, of uit eigen macht uit het vunze mierennest waren gesukkeld, naar hier, dat hemelsche middenin de helle.

Elk nieuwe aangekomene bracht zijner huisraad mede : tusschen de vier pikkels van zijn stoeten geklast : daar waren ook boeken bij, zij vooral die in de Chartreuze te Lulk gezeten hadden, brachten boeken mee. In dat gevang hadden ze in den peerdestal gelegen ; de peerden waren eruit, maar de muizen en ratten waren gebleven. Daarvan konden ze uren lang vertellen en daar moest ook een boekerij te plunderen zijn geweest. Het eerste boek, dat mij in handen viel was De Beroemdheden van België : « Les Hommes illustres » door André Van Hasselt en daarin las ik dat Hans Memlinc, de « primitieve » schilder van Brugge of in Duitschland of..... te Maldeghem geboren was. Ik had dat vroeger zelf nog geschreven, naar hetgeen Gustje Van Acker, de brave letterminnende sekretaris van Eekloo, mij verteld had. Of Gustje dat nu ook in Yen Hasselt gelezen had, of Van Hasselt bij Gustje, ik weet het niet. Maar 't is de moeite waard er wat uitleg bij te geven, helgene Van Hasselt niet deed.

Hans Memlinc was soldaat geweest en gekwetst uit den slag van Nancy ('t jaar 1476) naar Brugge gesukkeld, naar Sint Jans Hospitaal. Alleen de inwoners van 't ambacht van Maldeghem (dat ook Adeghem en Sint Laureyns bevatte) hadden het recht kosteloos opgenomen te worden in Sint Jan, omdat de Sint-Jan-Broeders vroeger het hospitaal van kanoniek Arnold van Maldeghem « ingepalmd » hadden. Vandaar al dat « Hospicegoed » rond onze deur nog heden ten dage, afkomstig van die middeleeuwsche inpalming. Memlinc was vroeger Hemmelinc geschreven, of Hamelinc en er zijn nog Haemelyncks al onzent.

Zat ik daar nu in Duitschland ook niet in 't hospitaal gelijk Memlinc ? 'k Was 't algelijk zeker dat ze met vijf honderd jaar en van uit de verste hoeken van de wereld naar mijn schilderwerk niet zullen komen kijken. En ik dacht aan dien 29 Juli 1907, toen de vredes conferentie van den Haag naar Brugge kwam en de gouwgrave, baron Ruzette « dien de Bruggelingen als een rozette op hunne borst droegen, » nu minister van Landbouw, mij binnenpalmde, om eens te tikken met minister Beernaert, en die zestig vroede mannen Europeanen, Japanners, Amerikanen en .. Duitschers, die in den Haag de eeuwigdurende vrede aan 't smeden waren, en ik met den gezant van Haïti en zijne vrouw en zijne dochter naar, naar Memlinc ging zien in Sint Jan !... 'k Zie nog de heeren Emiel Tytgadt en Sjoors Hoorebeke, die daar stonden op den uitrij van 't Gouvernement, haast achterover vallen van Vlaamsche leute, toen ze mij met mijn gezantschap alzoo in open rijtuig zagen voorbij schuiven in die processie van de wereld, belust op Vlaamsche kunst.

Memlinc schilderde zijn meesterwerk van Sint Ursula 's rijve voor 't genoegen van den nonnekens.

In Glessen waren geene witte kapkes, anders niets dan piotteschotelkens, die erg gehavend uit den IJzer of de Marne gered waren. Wat heb ik er geschilderd. Die hadden ook al den tijd om stil te zitten, en wat waren ze nu allemaal braaf en gedienstig. Wie nog beenen had en een hand, liep om de soep. De kleupele schreef de brieven voor den maat zonder armen. De kloeksten namen de lichtsten op den rug om hen naar de kachel te dragen, waar dan verteld werd het onuitputtelijk rotje van den oorlog.

Hebben ze 't weeral over den oorlog ? Vroeg sergeant Haller, dan zet ik mij rond de kachel niet. Hij was ingenieur en in Argentine gevestigd, geboren Franschman, maar zijne ruiters woonden in Gent. Er zat vlaamsch bloed in hem alhoewel hij niets van onze taal afwist. Wie iets over had voor kunst, hing toch altijd met een vezeltje aan Vlaanderen vast. Dat heb ik in de vier jaren en overal ondervonden.

Onder de teekeningen die 'k hier vóór mij liggen heb, en die toch wel eenmaal het licht zullen zien, lees ik :

« La Danse aux tabourets » De dans met de stoelkens. Er waren nog geen krukken en dan namen de ongelukkigen op een been hunnen stoel en sprongen aldus op vijf beenen (vier van hun stoelken) van het bed naar de tafel.

Een andere : « Le Dinet fraternel » De broederlijke maaltijd. Een die den paplepel in den mond van den andere steekt, terwijl een derde al zit te gapen.

Een ander : Au Rabiot ! Dat is een fransch kazerne-woord, het eerste woord dat de krijgsgevangenen, al waren 't Hotentotten, met verlangen uit spreken, al is het ook zulkeen leelijk woord : in 't Vlaamsch heet dat het tosmaatje : als er soep over is, roept de man met den grooten pollepel : Rabiot en dan springt al wie beenen heeft erop aan.

't Waren vooral de Russen die goed het woord Rabiot kenden ze gingen uit schoolen om Rabiooo.

Een van mijn teekeningen toont een Vlaamschen piot, die den eersten dag van den oorlog hadde moeten trouwen, en wiens aangezicht er maar de helft meer is, het kakebeen met de tanden en alles door mitrailleuse kogels weggenomen 'k Heb hem tweemaal geteekend. Op zijn besten kant ziet men wat een schoone jongen dat moest geweest zijn, op den andere is het geen mensch meer. Maar hij toonde mij eenen brief van zijne bruid dat ze hem trouw bleef zoolang er bij hem nog een levend hart overbleef...

Hoeveel honderde huwelijken worden aldus, binst ik dat hier schrijve, alzoo niet ingezegend !

Maar ellaas, wat hebben onze kuissche zeden een leelijken krak onderstaan door dien vermaledijden oorlog !

Ik las eenen brief van eenen soldaat of 't waar was dat zijne vrouw gekoppeld had met den Duitsch ? Ik moet dat weten, zei hij, want ik heb hier in Frankrijk al kennis gemaakt met een Vlaamsch braaf meiske...

Dus hier komen twee ongeregelde huisgezinnen uit voort. En hoevelen zullen er alzoo niet zijn !

Alle dagen, zei ik, kwamen in de ziekenzaal nieuwe gasten aan, en zoo leerde ik veel merkwaardige menschen kennen.

Alzoo den heer Misselne van Parys, Quai St Michel, 19, opvolger van Vannier den Franschen Duimpjesuitgever der « Decadents » waartoe de bekende schrijver Karel Huysmans behoorde. Ieder boek werd op 20.000 nummers gedrukken. Wij, in Vlaanderen, komen maar tot 2.000. En als ik hem vertelde wat moeite ik had moeten doen om het tot zooveel te brengen en tegen welken kleinen prijs, dan schudde hij het hoofd...

wordt voortgezet.

Wij ontvingen eenen brief van Poliet, den vriend van Dreske Mass : hij is in December thuis gekomen met 85 pfenningen op zak, voor 4 jaren slaven arbeid. Zal België geene vergoeding voor die menschen vragen ?